

MOTTATT,
- 7 MARS 2013

Stállonjárga/ Hjerttind-Altevaun Reinbeitedistrikt
9310 Sørreisa

Sametinget
Karasjok

Aisadievva, 28. feb. 2013

Manglende rettssikkerhet ift. prosessen med ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige

Med henvisning til korrespondanse i saken med Sametingsrådet.

Innledning, om rammene i Sametingsrådets reindriftsmelding

I Sametingsrådets melding om reindrift av 2009 oppgis følgende hovedmålsetting for Sametingsrådets reindriftpolitikk (kap. 1.1.):

“...Den overordnede målsetting for sametingsrådets reindriftpolitiske arbeid er å bidra til å videreføre reindriften som en bærekraftig samisk næring, og å ivareta og sikre reindriften kultur, språk, sedvaner og nedarvede rettigheter som viktige faktorer innen forvaltning og lovgivning. Dette innebærer en vektlegging av reindriften tradisjonelle karakter som familiebasert næring og sikring av reindriften arealer.”

Ut fra denne hovedmålsettingen legger vi til grunn at Sametinget også har et ansvar for videreføring av den tradisjonelle familiebaserte reindriften i Stállonjárga som en bærekraftig samisk næring, herunder sikring av våre reindriftsarealer.

Sametingsrådets reindriftsmelding fortsetter:

“...Den samiske reindriften er i dag en utsatt og presset næring. Gjentatte arealinngrep og reguleringer utsetter reindriften for et press som den under dagens forvaltningspraksis ikke har kapasitet til å håndtere tilfredsstillende.”

Vi legger til grunn at Sametingsrådet har god innsikt i den generelle situasjonen reindriftnæringen befinner seg i mht. arealtap og reguleringer, samt utfordringene ift. reindriften egen kapasitet til å håndtere dette.

Vi vil her understreke at utfordringene vi i dag står ovenfor med reinbeitekonvensjonen kommer *i tillegg til alle andre utfordringer reineierne i distriktet vårt står ovenfor*, bl.a. ift. arealtap, rovdyrta, økonomi, reguleringer osv.

Vi vil også understreke at *grunnene* til tap av arealer er mindre betydningsfullt enn konsekvensene av slikt tap. Det er åpenbart at å miste 2/3 av tilgjengelig vinterbeiteland som minimumsfaktor for vårt distrikt i ett eneste "inngrep" er formidabelt, og svært dramatisk. Dette er imidlertid konsekvensen av de forslag LMD har ment å vært ansvarlig for å fremforhandle, uten medvirkning av oss som berørte rettighetshaverne.

Situasjonen idag ihht. konvensjonsforslaget

Det vises til våre høringsuttalelser til Sametinget og LMD.

At vi nå reelt sett står i fare for miste rundt 2/3 av vårt kritiske vinterbeiteland ihht. konvensjonsforslaget er selvsagt meget alvorlig.

Dette vil for det første være i motstrid til Sametingsrådets målsetninger i sin reindriftsmelding av 2009:

"...Til grunn for en god reindriftspolitikkk må ligge et godt arealvern og en økologisk, kulturell og økonomisk bærekraftig ressursforvaltning."

For det andre vil det være et brudd på forutsetningene for konvensjonsforhandlingene, om bærekraftig reindrift også på norsk side:

"... et framforhandlet resultat skal gi grunnlag for en bærekraftig og positiv utvikling for norsk reindrift, der miljøvern hensyn ivaretas. Mandatet må ta høyde for Norges folkerettslige forpliktelser vedrørende vern av urfolks miljø- og naturverdier og tradisjonelle næringsutøvelse." Kongelig resolusjon, Norges Kgl. Utenriksdepartement, datert 20. januar 2003.

Det vil for det tredje også være et brudd på Sametingets plenumsvedtak 22/10 om reinbeitekonvensjonen, som peker spesielt på problemene i områdene nord for Saltfjellet, og at det har vært

"...åpenbare mangler i prosessen forut for fastsettelse av områdeprotokollene for disse områdene og manglende hensyntaken til den faktiske bruken som er utøvd av reindriftssamene på norsk side. Dette gjelder særlig mangel på anerkjennelse av nødvendig og forsvarlig vinterbeiteland for enkelte distrikter, slik som Hjerttind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og Saltfjellet reinbeitedistrikter."

Sametingets plenumsvedtak 22/10 underkjenner videre områdeprotokollene som omfatter distriktene Hjerttind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og Saltfjellet, og uttaler at

"...Disse reinbeitedistriktene som får en betydelig reduksjon i sine tradisjonelle vinterbeiter som en følge av reinbeitekonvensjonen, har et særlig vern etter Grunnlovens §110 a og da de står i fare for å miste naturgrunnlaget for sin næring og kultur."

Som det sannsynligvis mest utsatte reinbeitedistriktet er vi veldig glade for at Sametinget har tatt saken på alvor. Vi ber nå om bistand fra Sametinget det videre arbeidet.

LMD forsvarer konvensjonsforslaget sitt, samtidig som de godkjenner andre alvorlige inngrep i våre beiteområder

Sett på bakgrunn av bl.a. Sametingets behandling av saken, ville vi forventet en lydhør tilnærming fra LMD til denne saken.

Vi vil imidlertid gjøre Sametinget oppmerksom på at Landbruksministeren og LMD i et brev til Stortingsrepresentant Irene Lange Nordahl fullt ut har gått god for konvensjonsforslaget, også med henvisning til at det har vært omfattende prosesser med de berørte. (Se vedlagte brev, skrevet den 14.01.2011, dvs. i god tid etter vår høringsuttalelse til LMD av 13.10.2010? og Sametingets plenumsvedtak 22/10.) Departementet skriver bl.a. at de fremforhandlede løsningene er "*...fullt ut faglig forsvarlige*".

Dette er svært overraskende sett i lys av Sametingets plenumsvedtak, som nettopp peker på store svakheter i prosessene og manglende involvering av de berørte, og som underkjenner områdeprotokollene for Saltfjellet og nordover med henvisning til bl.a. Grunnlovens §110 a.

Dette er svært overraskende, tatt i betrakning høringsuttalelsene fra vårt eget distrikt, andre distrikter, områdestyret for Troms, NRL og andre faginstanser.

Vi ville normalt sett forutsette at LMD tar på alvor plenumsvedtak fra Sametinget og ellers Norges Grunnlov. Vi kjenner oss imidlertid dessverre altfor godt igjen i Sametingsråd Ellinor Jåmas beskrivelse av LMDs agering ovenfor reindriften, i avisa Nordlys den 09.08.2012:

"...Det som har kjennetegnet departementet i deres arbeid med reindriftsaker er en egenrådig framferd, uten reell vilje til samarbeid. Invitasjonene til konsultasjoner og samarbeid med Sametinget, i den grad det har skjedd, har i hovedsak begrenset seg til hvordan fattede beslutninger skal gjennomføres. Utfordringen for departementet har altså ikke vært at den har måttet bruke tid og ressurser på å komme fram til enighet med Sametinget, men at den ikke med sin beste vilje har prøvd på dette."

Dersom LMD ikke har villet konsultere og samarbeide med *Sametinget*, som samenes folkevalgte organ og rådgivende organ til Stortinget, må for all del Sametingsrådet spørre seg selv hvordan man tror dette arter seg for oss som et lite reinbeitedistrikt.

Vi vil gjøre Sametinget oppmerksom på et annet viktig forhold, nemlig at ***LMD går god for ytterligere alvorlige inngrep i de gjenværende reinbeitene våre før konvensjonen er avklart.*** Det vises til vedlagte uttalelse fra LMD til MD av 23.05.2012 (som ble førende på MDs endelige vedtak i saken).

Istedet for å vektlegge de alvorlige forhold som bl.a. Sametingets plenum peker på, går altså LMD nærmest som eneste instans inn for utbygging av hyttefelt i de resterende områdene våre, hvilket deler sommerlandet vårt i to, for å sitere Områdestyret. Dette er også de eneste gjenværende områdene i vårt distrikt som til en viss grad kunne være egnet til vinterbeite, det eneste reelle alternativet for oss. Det er svært vanskelig å se for seg hvordan vår fremtid som utøvere av tradisjonell samisk reindrift skal kunne ivaretas nå, dersom foreliggende konvensjonsforslag vedtas jmf. Landbruksministerens brev av 14.01.2011.

Ut fra dette kan vi under enhver anledning iallefall konstatere at LMD definitivt ikke har lagt seg på et føre-var prinsipp i arealforvaltningen av beitelandet vårt, mens prosessen med reinbeitekonvensjonen fortsatt pågår.

Samlet sett fremstår dette som om LMD er fiendtlig innstilt til vår reindrift.

Vi ber derfor om Sametingets beskyttelse.

Sametinget og vår rettsikkerhet

Situasjonen med reinbeitekonvensjonen omtales spesifikt i Sametingsrådets reindriftsmelding kapittel 2.7:

“...Sametingsrådet er opptatt av at i prosessen videre skal reinbeitedistriktene gis økonomisk mulighet til å ivareta sin rettsikkerhet hvis de mener de har mistet rettigheter i det nye konvensjonsforslaget.”

Vi viser til vår høringsuttalelse til Sametinget av 11.12.2009, samt vår høringsuttalelse til LMD av 13.10.2010. På denne bakgrunn bør det være åpenbart at reineierne i vårt distrikt vil miste rettigheter ihht. det nye konvensjonsforslaget. Dette underbygges også klart av Sametingets eget plenumsvedtak 22/10.

Vi representerer samtidig et lite reinbeitedistrikt, uten øvrige tilgjengelige finansielle ressurser til denne prosessen. Som Sametinget er kjent med er også økonomien i reindriften i Troms generelt svak, og vår privatøkonomi er også sterkt

negativt berørt av prosessen med konvensjonen (herunder pga ekstraarbeid/ gjeting, nødvendig tilleggsforing pga. sommerbeiting av våre vinterbeiter osv).

Uten bistand i denne saken vil vi reelt sett være rettsløse, som den store taperen ihht.

Det kan ikke være moralsk, juridisk eller politisk riktig at en part kun får ulemper av en prosess som skulle gi utvikling av bærekraftig reindrift i begge land. Vi spør oss hvem som har ansvaret for dette.

Søknad om midler for å sikre våre rettigheter og rettssikkerhet

For å ha økonomisk mulighet til å ivareta vår rettssikkerhet søker vi herved Sametinget om støtte til eksterne utgifter til advokatbistand mm. for grunnlagsarbeid og en juridisk betenkning, med følgende momenter:

- Det juridiske grunnlaget for våre beiterettigheter i våre egne områder, gjennom reindriftrretten som en kollektiv bruksrett basert på hevd
- Det juridiske grunnlaget for prosessen med utarbeidelse av ny konvensjon
- Det juridiske grunnlaget for nasjonalstatenes ansvar for prosessen

Med den åpenbare muligheten for at vår sak vil havne i rettssystemet må en slik juridisk vurdering utføres av fagfolk med reindriftskompetanse, omfattende prosedyrerfaring og møterett for høyesterett.

Vi søker herved Sametinget om kr 200 000 til ivaretagelse av vår rettssikkerhet ift. våre beiteområder og prosessen med ny reinbeitekonvensjon, slik at vi får reell mulighet til å videreføre vår tradisjonelle familiebaserte reindrift til de kommende generasjoner gjennom sikring av våre sedvanemessige beiteområder.

Kun slik kan også vår reindrift bestå som en bærekraftig samisk næring som ivaretar og sikrer vår reindriftskultur, språk, sedvaner, nedarvede rettigheter og kunnskap.

Avsluttende bemerkninger

Vi beklager den arroganse som utvises av LMD i denne alvorlige saken. Vi registrerer samtidig at Sametingets tilnærming har vært av en helt annen karakter, hvor man bl.a. har villet høre også distriktenes uttalelser. Etter vår oppfatning var det nettopp Sametingets høring som fremtvang at LMD også ble nødt til å sende saken på høring til berørte distrikter.

Etter vårt skjønn kan ikke LMD lenger hevde å være i god tro ift. vår situasjon, feks jmf. brevet fra Landbruksministeren av 14.01.2011, LMDs anbefaling om utbygging av hyttefelt på våre resterende beiter i brev av 23.05.2013, samt den generelle prosessen videre. All den tid LMD mener å være sk. ansvarlig fagdepartement, er vi

skremt over den totalt fraværende viljen til å forstå vår alvorlige situasjon. Det synes tvert imot som om LMD er fullt villige til å ofre vår reindrift til fordel for å få godkjent sitt eget dårlig gjennomarbeidede konvensjonsforslag i Stortinget. De forhold vi har pekt på viser nettopp hvor dårlig konvensjonsforslaget er, noe som da også klart underbygges bl.a. av Sametingets vedtak 22/10.

Tatt i betraktning de forhold vi her har pekt på, nekter vi å forholde oss direkte til LMD i denne saken. Dersom LMD skal involveres på noen måte, ber vi om at Sametinget v/ John Bernard Henriksen og Sametingsrådet representerer våre interesser, med vår egen advokat som observatør.

Vi krever også at forvaltningen av vår reindrift umiddelbart fratras LMD som ansvarsområde.

Vi vil takke Sametinget for den støtten dere har vist til vår sak.

Vår kontaktperson er for øvrig distriktets nestleder Per Mathis Oskal.

For Stállonjårga/ Hjerttind-Altevaann Reinbeitedistrikt
Aisadievva, 13. oktober 2010

Helge Oskal
Distriktsleder

*Vedlegg: Vår høringsuttalelse til LMD av 13.10.2010
Brev fra LMD til MD angående Steinvatnet hyttefelt av ...
Brev fra Landbruksministeren til Stortingsrepresentant Irene Lange Nordahl av ...*